

การพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัดในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

DEVELOPING OF THE LOCAL WISDOM DATABASE: TEMPLES IN MUANG DISTRICT, PHITSANULOK PROVINCE

ศิริสุภา เอมหยวก* และเจนต์ คันทะ
Sirisupa Emyuak*, and Jane Kanta

Faculty of Humanity and Social Sciences, Pibulsongkram Rajabhat University

*corresponding author e-mail: sirisupa51@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัด ในจังหวัดพิษณุโลก เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์พระภิกษุ ผู้นำท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน และชาวบ้านในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัด จำนวน 108 วัด เครื่องมือที่ใช้คือ 1) แบบประเมินคุณภาพด้านการออกแบบฐานข้อมูล 2) แบบประเมินด้านเนื้อหาของฐานข้อมูล 3) แบบประเมินความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัดในจังหวัดพิษณุโลก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ฐานข้อมูลสร้างขึ้นด้วยโปรแกรมโอเพนซอร์สจoomla (Joomla) สามารถสืบค้นในรูปแบบรายการ และสืบค้นในรูปแบบคำค้น ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินคุณภาพด้านการออกแบบฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัด ในจังหวัดพิษณุโลกโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.61) 2) ผลการประเมินด้านเนื้อหาของฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัดในจังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.71) และ 3) ผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัดในจังหวัดพิษณุโลกโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.57)

คำสำคัญ: ฐานข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัด จังหวัดพิษณุโลก

Abstract

This research aimed to develop the local wisdom database: temples in Muang District, Phitsanulok Province. The data of 108 temples were collected by interviews carried out with monks, the local leaders, and the ordinary people. The design of research instruments were used to collect content and satisfactions assessment of the local wisdom database: temples in Muang District, Phitsanulok Province. The data was analyzed by using mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.) The open-source Joomla was used to develop the local wisdom database: basic search browse and the keyword search. The study found that 1) The design assessment of the local wisdom database: temples in Muang District, Phitsanulok Province was at a high level. ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.61) 2) The content assessment of the local wisdom database: temples in Muang District, Phitsanulok Province was at a

high level. ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.71) and 3) The satisfactions of users of the local wisdom database: temples was at a high level. ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.57)

Keywords: database, local wisdom, temple, Phitsanulok Province

บทนำ

วัดหรืออาราม คือสถานที่สำหรับประกอบกิจกรรมทางศาสนาของผู้ที่นับถือศาสนาพุทธในประเทศไทย กัมพูชา และสาธารณรัฐประชาชนลาว ภายในวัดจะมีกุฏิซึ่งใช้เป็นที่พักของนักบวชในศาสนาพุทธซึ่งก็คือ พระสงฆ์ และยังมีเจดีย์ พระอุโบสถ ศาลาการเปรียญ เมรุ ซึ่งใช้สำหรับประกอบ ศาสนพิธีต่าง ๆ เช่น การเวียนเทียน การสวดมนต์ การทำสมาธิ (Tientong, 2000) และวัดยังเป็นหนึ่งในสถาบันสำคัญของสังคมไทยนับแต่อดีตมาที่ทำหน้าที่รับใช้ชุมชน ทั้งในรูปแบบของพิธีกรรม และการเป็นพื้นที่สาธารณะ ซึ่งชาวบ้านมีสิทธิ์ในการเข้าไปใช้พื้นที่และอาคารสำหรับการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกและอิสระ เช่น เป็นที่ประชุมหมู่บ้าน จัดงานรื่นเริง งานบุญประจำปี งานศพ สถานพยาบาล ฯลฯ ดังนั้นสถานภาพของวัดจึงขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของ ชุมชนพระภิกษุสงฆ์ที่มุ่งเน้นให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาจากชุมชน จะเกื้อกูลชุมชนในเชิงพิธีกรรมและการอบรมหลักคำสอนทั้งในทางด้านศีลธรรมและจริยธรรม (Jiratouchsakul, 2005) นอกจากนี้วัดยังเป็นมรดกทางวัฒนธรรม และเป็นสถาบันแห่งแรกที่ทำให้การศึกษาแก่สังคมไทยในด้านศีลธรรมและจริยธรรม วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วัดและพระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมอยู่ทุก ๆ ด้านทั้งทางวัตถุ และจิตใจ พระสงฆ์เป็นผู้นำทางความคิด จิตวิญญาณคอยให้คำแนะนำให้กำลังใจ และกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่พึงปรารถนา (Tientong, 2000) วัดจึงเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเรียกว่า “กระบวณทัศน์” ซึ่งแสดงออกให้เห็นจากระบบความเชื่อ ค่านิยมในการดำเนินชีวิต มีรากฐานมาจากหลักคำสอนทางศาสนา คติประเพณีที่ได้รับการถ่ายทอดสั่งสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมา (Rattana, 1982) โดยเฉพาะจังหวัดพิษณุโลก เป็นจังหวัดในภาคกลางของประเทศไทย หรือภาคเหนือตอนล่าง มีประชากรในปี พ.ศ. 2558 จำนวน 863,404 คนมีพื้นที่ 10,815.854 ตารางกิโลเมตร (Phitsanuloke Office, 2015) มีเทศบาลนครพิษณุโลกเป็นเมืองศูนย์กลางของจังหวัดและเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด เป็นเมืองเก่าที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานมาตั้งแต่สมัยขอมโดยมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันในศิลาจารึกตำนาน นิทาน และพงศาวดาร เช่น สองแคว สองแควทวิสาขะ และไทยวน เดิมทีเมืองพิษณุโลกเป็นเมืองเก่าสมัยขอม อยู่ห่างจากที่ตั้งเมืองปัจจุบันลงไปทางทิศใต้ประมาณ 5 กิโลเมตร เรียกว่า "เมืองสองแคว" ที่เรียกเช่นนี้ เพราะตั้งอยู่ระหว่างแม่น้ำสองสาย คือ แม่น้ำน่าน กับแม่น้ำแควน้อย แต่ปัจจุบันแม่น้ำแควน้อยเปลี่ยนทางเดินออกห่างจากตัวเมืองไปประมาณ 10 กิโลเมตรที่ตั้งตัวเมืองเก่าในปัจจุบันคือ บริเวณวัดจุฬามณี ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ของพิษณุโลก แต่เมื่อประมาณพุทธศักราช 1900 พระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไท) ได้โปรดให้ย้ายเมืองสองแคว มาตั้งอยู่ ณ บริเวณตัวเมืองในปัจจุบัน และยังคงเรียกกันติดปากว่าเมืองสองแควเรื่อยมา แม้ว่าเมืองพิษณุโลกจะเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญในสงครามระหว่างอยุธยา กับล้านนาและอยุธยา กับพม่ามาตลอด แต่การศาสนาก็มิได้ถูกละเลย ดังปรากฏหลักฐานทางโบราณวัตถุและโบราณสถานชี้ให้เห็นชัดเจนว่า พระพุทธรูปและวัดปรากฏในปัจจุบันเช่น พระพุทธชินราช พระพุทธชินศรี พระศรีศาสดา วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (วัดใหญ่) วัดจุฬามณี วัดอรัญญิก วัดนางพญา วัดราชบูรณะ วัดสระแก้วพุ่มทอง วัดเจดีย์ยอดทอง วัดสุตสวาสดี และวัดวังหิน ล้วนเป็นศิลปวัฒนธรรมสมัยกรุงศรีอยุธยา หรือมีฉะนั้นก็ได้มีการบูรณปฏิสังขรณ์ของเดิมที่มีมาครั้งกรุงสุโขทัย แสดงว่าด้านพระศาสนาได้มีการบำรุงมาโดยตลอด ปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่ในจังหวัดพิษณุโลกนับถือศาสนาพุทธประมาณร้อยละ 98.93 รองลงมา ได้แก่ ศาสนาคริสต์

ร้อยละ 0.83 และศาสนาอิสลาม ร้อยละ 0.17 มีศาสนสถานจำนวน 600 แห่ง วัดทางศาสนาพุทธจำนวน 274 วัด สำนักสงฆ์จำนวน 294 แห่ง มัสยิดจำนวน 1 แห่ง และโบสถ์คริสต์จำนวน 31 แห่ง มีพระภิกษุจำนวน 5,001 รูป สามเณรจำนวน 625 รูป (Phitsanulok Provincial Office of Buddhism, 2016)

พิษณุโลก นอกจากเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์มาช้านานหลายชั่วอายุคนแล้ว ยังเป็นเมืองที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวทั้งด้านโบราณสถานและความงามธรรมชาติ ด้วยที่ตั้งและสภาพภูมิศาสตร์ ทำให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นจุดศูนย์กลางในด้านคมนาคมของภูมิภาคอินโดจีน จังหวัดพิษณุโลกจึงได้รับการขนานนามว่าเป็น “เมืองบริการ สี่แยกอินโดจีน” นอกจากนี้ จังหวัดพิษณุโลกยังเป็นศูนย์กลางการศึกษาของภูมิภาคในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีสถานศึกษามากมายทุกระดับ ตั้งแต่อนุบาลจนถึงระดับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง สภาพพื้นที่ของจังหวัดพิษณุโลกจึงเอื้อต่อการลงทุนทำธุรกิจขนาดกลางถึงขนาดใหญ่เป็นอย่างยิ่ง ทำให้สภาพเศรษฐกิจของพิษณุโลกขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบให้สังคมพิษณุโลกปรับเปลี่ยนจากสังคมชนบท เป็นสังคมเมืองและขยายวงกว้าง ประกอบกับการไหลบ่าของวัฒนธรรมเมือง กระแสวัฒนธรรมต่างชาติที่ถาโถมเข้ามาพร้อมกับความเจริญของเทคโนโลยีสารสนเทศในโลกไร้พรมแดน การสร้างภูมิคุ้มกันให้ประชาชนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ปรับใช้ให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตและความเป็นไทย มีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่รอดในสภาพสังคมที่กำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมเมืองอย่างเต็มตัว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเพื่อมิให้ประชาชนหันไปพึ่งวัตถุเพื่อใช้เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกให้แก่ตนเองโดยลืมนึกถึงศักยภาพของร่างกายและจิตใจของตนเอง การเข้าวัดเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ เริ่มลดน้อยลงเหลือแต่เพียงผู้สูงอายุที่จะเข้าวัดทำบุญ รวมทั้งการท่องเที่ยวชมวัดต่าง ๆ จะพบเฉพาะวัดในเมืองหรือวัดที่มีชื่อเสียงเท่านั้น ส่วนวัดที่อยู่ห่างไกลหรืออยู่นอกเมืองก็ไม่ได้รับความสนใจรวมทั้งข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ของวัดก็ไม่สามารถค้นหาได้เพราะขาดการรวบรวมและเผยแพร่ต่อสังคม ทำให้ผู้วิจัยสนใจ และเห็นความสำคัญของวัด จึงจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัด ในจังหวัดพิษณุโลก เพราะฐานข้อมูลที่ดีและมีประสิทธิภาพจะช่วยให้ผู้ใช้ฐานข้อมูลสามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการที่หลากหลายได้ และช่วยให้สามารถใช้ข้อมูลร่วมกันได้ ในงานวิจัยนี้ได้เลือกศึกษาวัดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 108 วัด (Phitsanulok Provincial Office of Buddhism, 2016) เป็นพื้นที่ศึกษาข้อมูลทั่วไป ประวัติความเป็นมา โบราณสถาน โบราณวัตถุของวัดเพื่อนำมาสร้างฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัด ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัดในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยนี้สามารถเป็นข้อมูลส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สร้างอาชีพแก่คนในชุมชน และยังเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัดซึ่งเป็นมรดกและวัฒนธรรมในจังหวัดพิษณุโลกให้อนุชนคนรุ่นหลังได้ศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัด ในจังหวัดพิษณุโลกครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและสัมภาษณ์พระภิกษุ ผู้นำท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน และชาวบ้านในชุมชน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

- 1) ศึกษาบริบทศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยการพัฒนาฐานข้อมูลด้านวัดฐานข้อมูลโปรแกรมโอเพนซอร์สจุมลา (Joomla) และรวบรวมข้อมูล รายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัดในจังหวัดพิษณุโลกจากหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ เช่น สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิษณุโลก หน่วยงานวัฒนธรรม อำเภอ และเทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้อง แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษารวบรวมสารสนเทศ ที่เกี่ยวข้อง และเปิดเวทีชุมชน หรือเสวนากลุ่มร่วมกับพระภิกษุ ผู้นำท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน และชาวบ้านใน

อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านวัดในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงออกแบบและจัดทำแบบสัมภาษณ์และ ดำเนินการสัมภาษณ์พระภิกษุ ผู้นำท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน และชาวบ้านจำนวน 324 คน ตามที่ออกแบบไว้ โดยมีขอบเขตการศึกษาทั้งหมดเป็นวัดในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกจำนวน 108 วัด เก็บข้อมูลและ รูปภาพเกี่ยวกับวัด ประวัติวัด บริเวณที่ตั้ง โบราณสถาน โบราณวัตถุของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2) ออกแบบฐานข้อมูล โดยการวิเคราะห์ระบบงาน เพื่อศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐานที่ผู้ใช้งานต้องการ พิจารณา ขอบเขตของข้อมูลที่ต้องการ แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ตามหัวข้อในแบบสัมภาษณ์ และกำหนดรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลด้านต่าง ๆ ของวัดแต่ละวัด

3) พัฒนาระบบฐานข้อมูลโดยการนำข้อมูลและรูปภาพทั้งภาพนิ่งภาพเคลื่อนไหวของวัดแต่ละวัดมาจัดเก็บใน ฐานข้อมูลโดยใช้โปรแกรมโอเพนซอร์สจoomla (Joomla) 4) ทดสอบฐานข้อมูลโดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการ ออกแบบระบบและด้านเนื้อหาของข้อมูล จำนวนด้านละ 5 ท่านประเมินคุณภาพฐานข้อมูลที่สร้าง เพื่อหา ข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุง 5) ศึกษาความพึงพอใจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัด ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกในด้านเนื้อหาและด้านการออกแบบฐานข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระภิกษุ ผู้นำท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน และชาวบ้านในชุมชนจำนวน 111 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบประเมินความพึงพอใจแบบ มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัดจำนวน 108 วัดในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ วัดในตำบลในเมือง 14 วัด ตำบลอรุณญิก 7 วัด ตำบลบึงพระ 6 วัด ตำบลบ้านคลอง 3 วัด ตำบลสมอแข 6 วัด ตำบลท่าทอง 4 วัด ตำบลวัดจันทร์ 1 วัด ตำบลบ้านกว้าง 9 วัด ตำบลพลายชุมพล 3 วัด ตำบลไผ่ชวดอน 2 วัด ตำบลจี่งงาม 3 วัด ตำบลปากโทก 4 วัด ตำบลวัดพริก 6วัดตำบลวังน้ำคู้ 4 วัด ตำบลบ้านป่า 6 วัด ตำบลหัวรอ 6 วัด ตำบลมะขามสูง 3 วัด ตำบลจอมทอง 4 วัด ตำบลท่าโพธิ์ 4 วัด และ ตำบลดอนทอง 13 วัด ตามหัวข้อที่กำหนดและสร้างแบบสัมภาษณ์แล้วนำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญ ประเมินความสอดคล้องได้ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ผลการประเมินความสอดคล้อง ของแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์การวิจัย พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่า 1.00 ทุกข้อ แสดงว่าแบบ สัมภาษณ์มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 33 ข้อ และมีข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญว่า ควร เพิ่มเติมรายละเอียดภายในวัด

2. ผลการจัดหมวดหมู่วัดแต่ละวัดตามประเด็นหัวข้อสัมภาษณ์จำนวน 108 วัดในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกมีเนื้อหาประกอบด้วย ประเภทวัด นิิกาย จำนวนพื้นที่ จำนวนสงฆ์ จำนวนสามเณร ประวัติ วัด ที่ตั้ง เว็บไซต์ หมายเลขโทรศัพท์ ลักษณะเด่นของวัด ความสวยงามของปูชนียสถานภายในวัด ความสวยงาม ของปูชนียวัตถุภายในวัด ข้อมูลพระ ชื่อ ฉายา สมณศักดิ์ ประวัติการศึกษา ตำแหน่ง ข้อมูลวัด (ภายในวัด) ภูมิ ศาลา โบสถ์ ระเบียงคต ศาลาหอรขัง กลุ่มวัตถุประเภทปูชนียวัตถุ วัตถุมงคล วัตถุบูชา รูปบูชา

3. ผลการสร้างฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัดในจังหวัดพิษณุโลก ได้นำข้อมูลและรูปภาพทั้ง ภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวตามที่กำหนดรูปแบบไว้แล้วมาจัดทำฐานข้อมูลโดยใช้โปรแกรมโอเพนซอร์สจoomla (Joomla) และนำฐานข้อมูลที่ได้พัฒนาเรียบร้อยแล้ว อัปโหลด (upload) ขึ้นไว้บนเครื่องบริการเว็บ URL <http://202.29.80.69/temple> ดังภาพที่ 1 (Figure 1)

5. ผลการประเมินคุณภาพด้านการออกแบบฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัดในจังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.61) ในด้านการออกแบบฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัดในจังหวัดพิษณุโลก และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าแบนเนอร์ (banner) มีความเหมาะสมและสื่อความหมายต่อระบบงาน ด้านการแสดงผลการค้นหาทำได้อย่างรวดเร็วอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.55) รองลงมาคือด้านการเข้าสู่ฐานข้อมูลสะดวก รวดเร็ว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.84) ดังตารางที่ 1 (Table 1)

Table 1 The design assessment of the local temple database in Muang District, Phitsanulok Province

Evaluation issues	\bar{X}	S.D.	Level
1. Appropriate banner	4.40	0.55	High
2. Multi browser support	4.00	0.71	High
3. Easy to access	4.20	0.84	High
4. Short download speed	4.40	0.55	High
5. Consistency (type style), relative size and capital letters.	3.60	0.55	High
6. Appropriate capital letters and background color	4.00	0.71	High
7. Image used within it serve functional purposes	4.00	0.00	High
8. Clear instructions	3.80	0.45	High
9. Attractive database	3.80	0.84	High
10. Easy to use, users-friendly	3.80	0.45	High
Total	4.00	0.61	High

Remark n = 5

ผลการประเมินด้านเนื้อหาของฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัดในจังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.71) และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านเนื้อหาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.45) รองลงมาคือด้านเนื้อหาที่มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ความเหมาะสมในการจำแนกหัวข้อ/ประเด็นเนื้อหาความครอบคลุมของข้อมูลที่ปรากฏในฐานข้อมูลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.71) มีข้อเสนอแนะว่าควรเพิ่มเติมรายละเอียดประวัติความเป็นมา ความสำคัญของวัดให้มากขึ้น ชื่อเจ้าอาวาสที่เป็นปัจจุบัน เพิ่มคำอธิบายใต้ภาพ และบริการของวัดที่จัดให้มีสำหรับประชาชน เช่นเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม เป็นต้น ดังตารางที่ 2 (Table 2)

Table 2 The content assessment of the local temple database in Muang District, Phitsanulok Province

Evaluation issues	\bar{X}	S.D.	Level
1. Complete and comprehensive information	4.00	0.71	High
2. Up-to-date information	3.80	0.45	High
3. Appropriate details	4.00	1.00	High
4. Coverage information	4.00	0.71	High
5. Language accuracy	3.40	0.55	Medium
6. Variety of presentation (different forms)	3.40	0.89	Medium
7. Usefulness	4.20	0.45	High
Total	3.83	0.71	High

Remark n = 5

6. ผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้งานฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัดในจังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.57) ความพึงพอใจโดยรวมในด้านรูปแบบเว็บไซต์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.68) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในด้านรูปแบบของเว็บไซต์ พบว่าหน้าโฮมเพจ (homepage) มีความสวยงาม เหมาะสมและน่าสนใจ และการจัดรูปแบบในเว็บไซต์ง่ายต่อการอ่านและการใช้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.68) และ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.62) ความพึงพอใจโดยรวมในด้านการใช้ประโยชน์และการนำไปใช้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.61) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าด้านเป็นประโยชน์ต่อวัด ชุมชน และประเทศมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.51) ดังตารางที่ 3 (Table 3)

Table 3 The satisfactions of the local temple database in Muang District, Phitsanulok Province

Evaluation issues	\bar{X}	S.D.	Level
1. Website			
1.1 Attractive homepage	4.40	0.68	High
1.2 Easy to use and understand	4.40	0.62	High
1.3 Appropriate characters	4.33	0.67	High
1.4 Appropriate text and size color	4.29	0.71	High
1.5 Image size	4.36	0.71	High
1.6 Overall of website's satisfaction	4.26	0.68	High
2. Usefulness			
2.1 Learning center	4.51	0.58	Highest
2.2 Media relation	4.50	0.58	High
2.3 Useful for the communities	4.57	0.51	Highest
2.4 Useful for the education	4.56	0.53	Highest
2.5 Overall of the usefulness	4.44	0.61	High
3. Overall			
3.1 Overall of the satisfaction	4.46	0.57	High

Remark n = 111

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาด้านข้อมูลทั่วไปของวัด ประวัติความเป็นมา โบราณสถาน โบราณวัตถุของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลที่ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้ ชื่อวัด ประวัติวัดประเภทวัด นิกายจำนวนพื้นที่ จำนวนสงฆ์ จำนวนสามเณร ประวัติวัด ที่ตั้ง เว็บไซต์ (website) หมายเลขโทรศัพท์ ลักษณะเด่นของวัด ความสวยงามของปูชนียสถานภายในวัด ความสวยงามของปูชนียวัตถุภายในวัด ข้อมูลพระ ชื่อฉายา สมณศักดิ์ ประวัติการศึกษา ตำแหน่ง ข้อมูลวัด (ภายในวัด) ภูมิศาสตร์ โบสถ์ ระเบียงคตศาลาราย หอระฆัง กลุ่มวัตถุประเภทปูชนียวัตถุ วัตถุมงคล วัตถุบูชา รูปบูชาสอดคล้องกับ Office of the National Primary Education (1994) ได้กำหนดรายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ว่าการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ของแต่ละท้องถิ่น บ่อเกิดแห่งความเชื่อต่าง ๆ สืบเนื่องมาจากความเป็นอยู่ของชุมชนในอดีตนั้น ๆ ประกอบกับลัทธิทางศาสนา คือ ศาสนาพุทธ พราหมณ์ เข้าไปมีส่วน เกี่ยวข้องด้วย

จึงก่อให้เกิดความเชื่อแบบ ผี-พราหมณ์-พุทธขึ้นมา ซึ่งส่วนผสมของความเชื่อเหล่านี้จะมีส่วนไหนมากกว่ากัน นั้นขึ้นอยู่กับพื้นฐาน และพัฒนาการของชุมชนแต่ละแห่งและแต่ละบุคคล ศิลปะ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี จะเป็นตัวชี้ที่สำคัญต่อการแสดงออกถึงภูมิปัญญาของชุมชนต่อการดำเนินชีวิต เพราะวัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตของกลุ่มชนที่มีการสืบทอดและพัฒนาต่อเนื่องกันมา และวัฒนธรรมชนบทไทยนั้นไม่สามารถพูดอย่างรวม ๆ ได้ เพราะคนที่อาศัยอยู่ในชนบทไทยมีมากมายหลายชาติพันธุ์ มีความเชื่อ ศาสนา ประเพณี และภาษาของตนโดยเฉพาะ และมีการสืบทอดกันมา และด้วยจังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีวัดตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก อันเนื่องมาจากการเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนานและผูกพันกับพระพุทธศาสนามาโดยตลอด โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลกนั้นมีจำนวนวัดที่ขึ้นทะเบียนแล้วจำนวน 108 แห่ง Phitsanulok Provincial Office of Buddhism (2016) และวัดสำคัญในตัวเมืองพิษณุโลกก็เป็นวัดสำคัญในสมัยโบราณมาก่อน (Pintupun, 1971)

2. ผลด้านการสร้างฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัดในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายได้ดังนี้ ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัดในจังหวัดพิษณุโลกพัฒนาขึ้นด้วยโปรแกรมโอเพนซอร์สจุมลา (Joomla) และจัดเก็บข้อมูลไว้บนเครื่องบริการโดยผู้ใช้งานสามารถเข้าใช้งานได้ที่ยูอาร์แอล (URL) <http://202.29.80.69/temples> สำหรับฐานข้อมูลผู้วิจัยได้ออกแบบให้ภายในฐานประกอบด้วยข้อความ รูปภาพ และวิดีโอ โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความสวยงาม และความสะดวกในการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chumrang (2008) ที่กล่าวว่าเนื้อหาที่มีความน่าสนใจ ตรงตามวัตถุประสงค์ของเว็บเพจ(webpage) ควรจะมีความน่าเชื่อถือ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับภาพ และจัดลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเว็บเพจไม่ควรมีเนื้อหาที่อ่านยากและยาวมากเกินไป เนื้อหาความสอดคล้องสัมพันธ์กับภาพ การจัดลำดับเนื้อหาความสอดคล้องระหว่างสีของตัวอักษรและสีพื้นหลังรูปภาพ การจัดวางรูปแบบที่ง่ายต่อการใช้งาน การเชื่อมโยงข้อมูลไปยังเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องได้อย่างเหมาะสม ความต่อเนื่องและชัดเจนในการนำเสนอและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการดึงดูดความสนใจของผู้ใช้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิ Chananchida (2005) ที่กล่าวว่าการพัฒนาฐานข้อมูลจะต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ได้เป็นอย่างดี มีความเหมาะสมในการสืบค้นรวมทั้ง Puttawong (2005) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะ 4 ด้านของเว็บซึ่งได้แก่ด้านการจัดองค์ประกอบ กราฟิก การใช้สี และตัวอักษรเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ด้านความน่าดึงดูดใจของเว็บเพจ ผลด้าน เนื้อหาในฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัดในจังหวัดพิษณุโลก แต่ละวัดจะประกอบด้วยข้อมูลของวัดในหัวข้อต่อไปนี้ ประเภทวัด นิิกาย จำนวนพื้นที่ จำนวนสงฆ์ จำนวนสามเณร ประวัติวัด ที่ตั้ง เว็บไซต์ หมายเลขโทรศัพท์ ลักษณะเด่นของวัด ความสวยงามของปูชนียสถานภายในวัด ความสวยงามของปูชนียวัตถุภายในวัด ข้อมูลพระ ชื่อ ฉายา สมณศักดิ์ ประวัติการศึกษา ตำแหน่ง ข้อมูลวัด (ภายในวัด) กุฏิ ศาลา โบสถ์ ระเบียบคต ทอระฆัง กลุ่มวัตถุประเภทปูชนียวัตถุ วัตถุมงคล วัตถุบูชา รูปบูชา โดยการสรุปเนื้อหาให้สั้น กระชับ อ่านง่าย สะดวก เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงและเข้าใจเนื้อหาได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นเว็บเพจไม่ควรมีเนื้อหาที่อ่านยากและยาวมากเกินไป ความพึงพอใจของผู้ใช้ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัดในจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากพบว่าผู้ใช้เว็บเพจมีความพึงพอใจด้านการใช้ประโยชน์และการนำไปใช้ในระดับมาก คือ เป็นประโยชน์ต่อวัด ชุมชน และประเทศ ตรงตามวัตถุประสงค์ของเว็บเพจ ส่วนด้านเทคนิคการสร้างฐานข้อมูล ผู้ใช้เว็บเพจมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นกันในด้านหน้าโฮมเพจมีความสวยงามเหมาะสมและน่าสนใจการจัดการรูปแบบในเว็บไซด์ง่ายต่อการอ่านและใช้ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Khomkrit (2005) และ Juychum (2017) พบว่าระบบฐานข้อมูลที่ติดตั้ง

สามารถเก็บข้อมูลได้จำนวนมากและหลากหลาย สามารถสืบค้นได้จากคำค้น จึงจะทำให้เกิดความพึงพอใจในการค้นหาข้อมูล

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพระภิกษุ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน และชาวบ้านทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูล และขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ 2559 โครงการ 182804 แหล่งทุนที่สนับสนุนการวิจัย อีกทั้งบุคลากรทุกท่านที่ให้คำแนะนำในการทำงานวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- Chananchida S. *Developing Database of Learning Source in Changwat Maha Sarakram for Sirinthorn Isan Information Center*. Master's Thesis (Educational Technology) Graduate School Mahasarakham University, 2005.
- Chummang P. *Design the Webpage for Promotion Thai Food*. Master's Thesis (Educational Technology) Graduate School Kasetsart University, 2008.
- Jiratouchsakul S. *Model of the Architecture of Local Temples in Buddhism*. Bangkok: Research and Development Institute Silpakorn University, 2008.
- Juychum D, Mettarikanon D. Database Development on the Wisdom, Arts and Cultures in the Three Southern Border Provinces. *Humanities and Social Sciences Journal of Graduate Journal School Pibulsongkram Rajabhat University*. 2017; 11(1): 187-201.
- Khomkrit C. Developing database of local wisdom and local resource person in Rayong Province on internet network. Master's Thesis (Educational Technology) Graduate School Burapa University. 2005.
- Office of the National Primary Education. *The Guidelines for Lifelong Learning by Thai Wisdom*. Education Reform, 1994.
- Phitsanulok Provincial Office of Buddhism. *The List of Temples in the Area of Phitsanulok*. Available at: <http://plk.onab.go.th>. Accessed July 8, 2016.
- Phitsanuloke Office. *Phitsanuloke*, 2015. Available at: <http://www.phitsanulok.go.th>. Accessed July 8, 2016.
- Pintupun H. *Phitsanulok*. Phitsanulok: College of Education Phitsanulok, 1971.
- Puttawong W. *The Webpage of Healthy Food Package Design*. Master's Thesis (Arts and Medid Design) Chiang Mai University, 2017.
- Rattana B. *Curriculum Development and Teaching-Learning Management Towards Transfer of Local Intellectual Knowledge: A Case Study Of A Selected Lower Central Region Community In Thailand*. Doctoral's Thesis (Research and curriculum development) Graduate School Srinakharinwirot University, 1982.
- Tientong K. *The Comparative Study of the Role of Temples and Home in Ampure Bangban, Phra Nakhon Si Auttaya*. Phra Nakhon Si Auttaya: Rajabhat Institue Phra Nakhon Si Auttaya, 2000.